

NA OLTAR DAJMO LEPE SVEČE

Ko je električna luč prišla v splošno rabo, je kmalu vdrla tudi v cerkve in postala zanje velika pridobitev. Sveta obredna kongregacija ji je že leta 1895. odprla vrata v cerkev na stežaj, vendar z načelno omejitvijo, da je elektrika v cerkvi za razsvetljavo in za osvetlitev arhitekturnih elementov in umetnostne op-rave, ni pa dovoljena v kultne namene. Odlok je opozoril tudi na to, da svetih prostorov ne smemo razsvetljevati kakor gledališča. To stališče do električne luči je cerkvena oblast večkrat podrobneje opredeljevala. Prepovedala je na pr. električno razsvetljevanje prestola za Najsvetejše od znotraj z namenom, da bi bila mon-štranca bolj vidna; prepovedala je postavljati električne svetilke za razsvetljavo na sam oltar ali porabljeni barvne žarnice za osve-tljevanje kipov ali podob.

Pomanjkanje voska in oljčnega olja ter draginja, zlasti v ča-sih vojne, sta pa odprli elektriki pot tudi dalje. Začeli so jo pora-bljati tudi v kultne namene. Že v stiski prve svetovne vojne je bilo dovoljno, za večno luč vpeljati namesto olja elektriko. S tem je bilo mnogo dela cerkovnikom prihranjenega, večno luč je bila vedno snažna, zato se je ta luč hitro priljubila. V drugi svetovni vojni je šla Cerkev še dalje: ordinariji so lahko dovoljevali, da je električna luč deloma lahko nadomestovala tudi voščene sveče pri liturgičnih opravilih.

Tedaj so predstojniki cerkva začeli povsod vpeljevati na oltar električne luči. Le redkokje je to delo vodil estetsko izšolan človek s čutom za liturgično simboliko, po večini cerkva so pa to delo izvršili domači obrtniki. Ti so često našarili oltar z vidnimi električ-nimi žicami, lesenimi, le ostruganimi in položčenimi svečami, na katere so privili kar dokaj močne žarnice, ker majhnih pač niso dobili. S tem so lepoto oltarja često neokusno oškodovali. Oltar, ki na njem gori mnogo električnih luči, je že sam na sebi še vedno mrtev in hladen, kaj šele, če je z elektriko tudi neokusno opremljen!

Po končani vojni, ko sta se vosek in oljčno olje za liturgično luč sicer že laže dobila, toda bila še vedno draga, je sv. kongre-gacija obredov vojne olajšave le deloma omejila. Leta 1949. je predpisala, da morata goreti pri tihi maši vsaj dve voščeni sveči, pri peti in slovesni maši ter pred izpostavljenim Najsvetejšim vsaj štiri, druge do predpisanega števila pa morejo biti tudi električne.

V skladu s tem odlokom so škofje Jugoslavije na škofovski konferenci, leta 1959. predpisali število voščenih sveč za naše kraje: dve za tiho, štiri za peto, šest za slovesno, sedem za ponfitikalno in vsaj šest za izpostavljanje Najsvetejšega.

Namen teh odredb svete stolice in naših škofov je, da bi v sedanjih razmerah, kolikor je mogoče, spet porabljali liturgično luč in manj električne luči. Voščena sveča ima prednost pred elektriko ne le zaradi svoje starodavne častitljive tradicije, temveč zaradi svoje bogate simbolike ki so ji jo v Cerkvi pripisovali že od 4. stoletja dalje. Najprej je bila sveča simbol veselja in prazničnosti; še danes na praznike v ta namen prižigamo več sveč in cerkveni dekreti sami to naročajo. Sveča je simbol Boga samega, zakaj »Bog je luč in nobene teme ni v njem« (1 Jan 1, 5). Posebno pa je simbol Kristusa, ki je žluč od luči«, kakor molimo v nicejski veroizpovedi, ki je sam o sebi rekel: »Jaz sem luč sveta« (Jan 8. 12), ki je »prava luč, ki razsvetljuje vsakega človeka« (Jan 1, 9) in ki ga je Simeon označil za »luč v razsvetljenje poganov« (Lk 2, 32). Sveča je tudi simbol Kristusovega nauka. Kakor luč prežene temo, tako Kristusov nauk prežene temo verske nevednosti, zmote in poganstva. Zato pri slovesni maši med petjem evangelija stojita ob knjigi dva akolita z gorečima svečama. Sveča dosledno označuje tudi učinke Kristusovega nauka: vero, milost, krščansko upanje in večno zveličanje. Zato pri krstu damo botrom v roke gorečo svečo z besedami: »Prejmi gorečo luč... da boš živel na vekov veke.« Pri priporočanju duše gori po predpisu Obrednika sveča, simbol vere in krščanskega upanja; prav tako pri mrtvaškem odru in za pogreb vzamemo po Obredniku sveče: »Razdelijo se sveče in prižgo svetila« — pri nas navadno »stojnice«. Sveča pri pogrebu pomeni »večno luč«, ki naj sveti, kakor molimo pri tem, umrlemu. Ni prav, če kler pri pogrebu ne nosi prižganih sveč v rokah.

Kristjani moramo biti Kristusove podobe. Tudi mi moramo biti »luč sveta« (Mt 5, 14). S krstom smo postali »luč v Gospodu«, zato moramo hoditi »kakor otroci luči v vsakršni dobroti in pravici in resnici« (Ef 5, 8.9).

Voščena sveča je zelo primeren simbol Kristusa. Narejena je, vsaj deloma, iz voska, ki ga pripravlja deviška čebela delavka, medtem ko je telo Kristusovo po Svetem Duhu pripravila deviška božja mati. Sveča se povživa — Kristus se je za nas daroval. Goreča, povživajoča se sveča pri maši je ne le simbol neskončne Kristusove ljubezni, s katero se za nas daruje nebeškemu Očetu, temveč tudi za nas veden opomin, da z zunanjim darovanjem združujemo notranje darovanje, brez katerega bi bilo zunanje brez vrednosti pred Bogom.

Sveče na oltarju so predpisane zaradi simbolike, so pa tudi pogreb vzamemo po Obredniku sveče: »Razdelijo se sveče in prižgo razpostavljene rože, ne v celih šopih, ampak tako, kakor so raztre-

sene med zelenje na livadi, dajo oltarju topel in slovesen izraz. Da bodo res lepo krasile oltar, vzgojimo cerkovnike in tiste, ki za oltar skrbe, da bodo upoštevali naslednje.

1. Sveče morajo biti ravne in snažne. Zato jih ne smemo prijemati z umazanimi rokami. Umazane sveče umijemo s špiritom ali v topli milnici. Da se ne krive, ne smemo v zaboju polagati daljših sveč na krajše. Da se pri natikanju na svečenik na spodnjem koncu ne drobijo in da se dajo lepo natakiniti, je dobro, spodnji konec sveče prej v mlačni vodi rahlo zmehčati. V skrinji ali v predalu naj bo vsaka sveča posebej zavita v papir, čez vse pa pogrnamo debelejšo krpo.

2. Današnje sveče imajo v sebi mnogo parafina, voska imajo navadno le do 20%. Niso najboljše kakovosti. Zato se rade cede. Zaradi tega je potrebno, da vsak dan, ko po končanih mašah oltar pogrnamo, ostrgamo od sveč višee okapnine, najbolje kar na papir, in odtrgamo zogleneli stenj. Tako bodo sveče vedno lepo gorele in se ne bodo pocejale, poslikane stene ali stropi, če so taki, pa ne bodo tako hitro od saj okajeni.

3. Sveče na oltarju ne učinkujejo lepo, če so predloge, na pr. če segajo nad tabernakelj z nastavkom. Na oltarjih, na katerih tabernaklja ni, naj bi bil podstavek oltarnega križa toliko visok kakor svečniki, križ naj bi bil razmeroma velik, da dobro ponazarja, da se na oltarju ponavlja Jezusova daritev na križu, sveče pa naj segajo le do prečnega ramena križa. To je idealna mera sveč. Le oglejmo si v latinskem misalu sliko iz prejšnjih stoletij s pravilnimi razmerji.

4. Električne sveče, ki jih danes še ni mogoče povsem pogrešati, naj bodo res lepa imitacija voščениh sveč. Ker so pri izpostavljenim Najsvetejšim zdaj predpisane voščene sveče, bomo male električne sveče na tabernaklju pač lahko odstranili. Prav tako odstranimo z naših, večinoma umetniških oltarjev vse neokusne obrtniške izdelke električnih sveč in vidne električne napeljave. Za električne sveče poraben les je le javorovina, pa še ta naj bo rumenkastobelo položena. Zelo lepe so tudi voščene sveče, ki na njih vrh napeljemo drobne električne žarnice. Napeljava mora biti za oči nevidna. Žarnice morajo biti čim manjše. Nabavimo si majhen transformator, da svetloba žarnice ne bo premočna in ne bo bila ljudem v oči. Napeljava naj se izvrši po navodilih estetsko izobraženega strokovnjaka in pod njegovim vodstvom. Ne zaupajmo sebi, da znamo vse prav ukreniti sami. Ordinariati in umetnostni zgodovinarji ter zavodi za spomeniško varstvo nam bodo z nasveti radi pomagali.

Naše crkve moraju biti lepe. Lep mora biti predvsem oltar. Sveće na njem so važen element lepote. Vernike vzgajajmo k sodelovanju; k temu spada tudi to, da potek bogoslužnih opravil tudi gledajo. To je danes posebej velikega pomena, ko so tudi verniki navajeni, da skoro vse doživljajo z očmi: hodijo v kino, gledajo televizijo in berejo ilustrirane tednike in barvne mesečnike. Lepe sveće na oltarju so potemtakem važen del liturgične vzgoje vernikov.

BOGORODICE DJEVICE PREČISTI ZARUČNIK

(Sv. Pijo X)

Očekivanje Ekumenskoga koncila

U središtu i na odličnom mjestu ovih briga (opće katoličke Crkve) stoji bez sumnje ekumenski Vatikanski koncil, koji već očekuju srca svih onih koji vjeruju u Isusa Otkupitelja, pa pripadali oni katoličkoj Crkvi, našoj Majci, ili nekima od raznih vjeroispovijesti, koje su od nje odijeljene, ali ipak sa strane mnogih željne povratka k jedinstvu i miru, prema nauku i molitvi Isusa Krista nebeskom Ocu. Sasvim je naravno, da sve ovo pozivanje na glas Papâ posljednjega stoljeća ide samo za tim, da potakne na sudjelovanje katoličkog svijeta k dobru uspjehu one velike želje za redom, duhovnim napretkom i mirom, što i jest svrha svakog Ekumenskoga koncila.

Koncil u službi svih duša

Sve je veliko i dostojno isticanja u Crkvi, kakvu ju je Krist ustanovio. Kod održavanja Koncila sastaju se uz Oca najodličniji ljudi crkvenog svijeta, bogati uzvišenim darovima teološke i pravne znanosti, obdareni spretnošću organiziranja, dubokog apostolskog duha. Ovo je koncil: Papa na čelu, oko njega i s njime Kardinale, Biskupi svakog obreda i sa svih strana, doktori i učitelji, veoma uvaženi u raznim granama i njihovim strukama.

Ali Koncil je određen za sav kršćanski narod koji je uza nj povezan po onom savršenijem optoku milosti kršćanske životnosti, koja će učiniti lakšim i bržim stjecanje pravih dragocjenih dobara sadašnjeg života i sigurnijim postignuće bogatstva budućega vijeka.

Svi su dakle povezani uz Koncil, crkovnjaci i svjetovnjaci, veliki i maleni, sa svih strana svijeta, svakog staleža, svakog naroda, svake boje. Pa ako je ijedan od nebeskih zaštitnika kao pozvan da nam ozgor isprosi u pripremi Koncila i u njegovu razvoju,